

Per e-mail

Betreft: Handelingskader bodemonderzoek niet genormeerde
gewasbeschermingsmiddelen

Geachte heer, mevrouw,

Deze brief gaat over belangrijke aanpassingen in bodemonderzoek bij (voormalig) sierteeltland in onze werkregio. Het onderzoek op het standaardstoffenpakket voor organochloorbestrijdingsmiddelen volstaat niet meer. Daarom hebben wij een 'Handelingskader bodemonderzoek niet genormeerde gewasbeschermingsmiddelen' (hierna: Handelingskader) laten opstellen. Bodemonderzoeken die ons ter beoordeling worden aangeboden gaan we vanaf nu aan de hand van dit nieuwe kader toetsen. Belangrijkste aanpassingen voor u zijn de uitbreiding van de analyses met een geprioriteerde stoffenlijst en aanpassingen van het veldwerk. Het Handelingskader is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Waarom aanpassing nodig is

In geval van verdenking op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (hierna: GBM) wordt momenteel bij milieuhygiënisch bodemonderzoek slechts rekening gehouden met een gelimiteerd pakket aan organochloorverbindingen (en soms enkele andere stoffen die zijn verwerkt in GBM). Deze set aan parameters richt zich op de inmiddels verboden middelen, zoals bijvoorbeeld DDT. Na het verbod zijn (en worden) andere GBM gebruikt. Deze zijn niet in een (standaard)pakket voor bodemonderzoek opgenomen terwijl deze ook gezondheidsrisico's kunnen hebben. Het nieuwe Handelingskader richt zich op deze, niet genormeerde GBM.

Focus op humane risico's

Een belangrijk aandachtspunt voor ons is het vraagstuk in hoeverre de niet genormeerde GBM passen bij de beoogde nieuwe gebruiksfunctie in het geval van herontwikkeling en grondverzet. Veel gebieden in onze werkregio worden namelijk getransformeerd van agrarisch gebied naar woonwijken. Dit brengt de vraag met zich mee of de resterende sporen van GBM in de bodem een risico vormen voor de gezondheid van de toekomstige bewoners. Om deze reden richt de scope van het Handelingskader zich met name op de humane risico's. Het bodemonderzoek is

cruciaal om te waarborgen dat nieuwe woonwijken veilig zijn voor hun bewoners en om mogelijke gezondheidsrisico's vroegtijdig te signaleren en te acteren zodat risico's worden weggenomen. En om dat te waarborgen moet wel op de juiste componenten onderzocht worden om schijnveiligheid te voorkomen.

Aanvulling standaard bodemonderzoek

Vaak wordt het exacte gebruik van toegepaste middelen niet duidelijk. Wisselteelt speelt daarbij ook een rol. Daarom verwachten wij bij bodemonderzoek op (voormalig) teeltland, uit voorzorg, dat, tenzij voldoende onderbouwd is waarom dit niet nodig is, naast onderzoek op de standaardlijst organochloorbestrijdingsmiddelen (waarvan de werkzame stoffen zijn opgenomen in bijlage B, onderdeel 6 van de Regeling bodemkwaliteit 2022) dan indicatief onderzocht moeten worden op de volgende lijst van geprioriteerde stoffen.

#	Stof	#	Stof	#	Stof	#	Stof
1	Mancozeb (ZZS)	6	Oxamyl	11	Ethoprosfos	16	Glyfosaat
2	Diquat dibromide	7	Metribuzin	12	Spirotetramat	17	Metamitron
3	Pendimethalin	8	Difenoconazool	13	Esfenvaleraat	18	Dimethenamide-P
4	Aclonifen	9	Fluazinam	14	Pirimicarb	19	S-metolachloor
5	Cymoxanil	10	Thiacloprid (ZZS)	15	Lambda-cyhalothrin	20	Terbutylazine

In het Handelingskader vindt u de onderbouwing van de prioritering. Het is geen statische lijst. Wij zijn van plan de expertise en ervaring van verschillende overheidsinstanties en andere belanghebbenden te bundelen door het oprichten van een Community of Practice. Hierdoor kan de stoflijst aangepast worden. Hierover houden wij u op de hoogte.

Naast de aanvulling op het stoffenpakket is in het handelingskader ook de aanpak beschreven hoe wij bodemonderzoek op GBM in het vervolg uitgevoerd willen hebben om een representatief beeld te krijgen van de bodemsituatie.

De bovenste meter is hierin belangrijk vanwege de mogelijke contactrisico's. Het is belangrijk om aparte bodemonsters te nemen bij lithologisch verschillende lagen (zand versus klei bijvoorbeeld), maar ook dat er een duidelijk profiel van drie à vier monsters verdeeld over de bovenste meter genomen moeten worden om eventuele effecten van uitloging inzichtelijk te maken. In het Handelingskader vindt u de verdeling in lagen van de bemonsteringsaanpak. GBM kunnen via afspoeling van het perceel en uitspoeling naar het grondwater in nabijgelegen wateren terechtkomen. Ook daarvoor vindt u een onderzoek aanpak in het Handelingskader.

Tot slot is het van belang om specifieke parameters in het veld te meten. Meet daarom in situ parameters in het grondwater zoals pH, EC en redox, die invloed kunnen hebben op de mobiliteit en persistentie van de GBM.

Analyse en risicobeoordeling

Op grond van de resultaten van het bodemonderzoek moet worden getoetst of deze aansluiten bij de (nieuwe) gebruiksfunctie en op aanwezigheid van een (nieuw geval van) bodemverontreiniging. Aangezien er nog geen normen voor de stoffen zijn afgeleid, is het belangrijk om een vorm van risicogrenswaarde af te leiden waaraan getoetst kan worden. Deze normen kunnen in samenspraak met het RIVM worden afgeleid met behulp van de Risicoolbox bodem. Dit is nodig omdat niet alle stoffen uit hiervoor genoemde lijst in de algemene lijst van de Risicoolbox bodem staan. Gebruikers van het CSOIL 2020 model moeten daarom zelf stofparameters invoeren. Voor het bepalen van gezondheidkundige grenswaarden is specifieke expertise vereist. De initiatiefnemer van een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling is verantwoordelijk om in samenspraak met het RIVM en het bevoegd gezag de risicogrenswaarde af te laten leiden. Het vaststellen en het verbinden van consequenties is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Gebruik het Handelingskader voor goed bodemonderzoek

Deze brief is een samenvatting van de gevolgen van het Handelingskader voor goed bodemonderzoek. De nieuwe aanpak is geheel in lijn met de NEN-5725 die goed historisch bodemonderzoek beschrijft. Het is belangrijk om voortaan rekening te houden met het Handelingskader om een goed bodemonderzoek bij (voormalig) teeltland uit te kunnen voeren. Nieuwe bodemonderzoeken die wij ter beoordeling krijgen aangeboden en die niet aan het Handelingskader voldoen, kunnen wij helaas niet meer in behandeling nemen. Wij vragen u vriendelijk om het Handelingskader te verspreiden onder uw bodemmedewerkers en nadrukkelijk aandacht te vragen voor het Handelingskader in uw uitvoeringspraktijk.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met de heer J.R. Brouwer via 06-822 715 43 of j.brouwer@odwh.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer: 2023-015089.

Namens het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst West-Holland,

M.E. Krul-Seen
Directeur van de Omgevingsdienst West-Holland

Bijlage: Handelingskader bodemonderzoek niet genormeerde gewasbeschermingsmiddelen, Auteur Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V., datum: 21 januari 2025, kenmerk: 140311/25-000.836 AVG (intern kenmerk: D2025-024321)

Een afschrift wordt verzonden aan: Verzendlijst (intern kenmerk: D2025-018021)